

**Fallstudier avseende anställdas
innovationer som leder till immateriella
rättigheter inom ramen för
anställningen.**

Innehållsförteckning

1.	Inledning	3
2.	Fallstudie App	3
2.1	Vilken immaterialrätt kan uppkomma.....	3
2.2	Vem äger och får nyttjanderätt till upphovsrätten?	3
2.3	Skulle det ha gjort någon skillnad om läkaren har en s.k. förenad anställning vid KI?	4
2.4	Sammanfattning:.....	4
3.	Fallstudie produkt (Patent).....	4
3.1	Vilken immaterialrätt kan uppkomma?	5
3.2	Vem äger och får nyttjanderätt till patentet?	5
3.3	Sammanfattning.....	5

1. Inledning

Nedan är exempel på fall där anställda utvecklat något som är eller kan leda till att immateriella rättigheter och där inget avtal finns från början mellan Region Stockholm och den anställde. Fallen är generellt beskrivna och är endast stöd för att förstå rekommendationerna kring immateriella rättigheter som uppkommer inom ramen för anställningen. Varje fall är sedan unikt och bör bedömas som sådant och i samråd med jurist.

2. Fallstudie App

En läkare skapar ett datorprogram under sin tjänst som läkare i Region Stockholm. Datorprogrammet är tänkt att användas som planeringsverktyg för verksamheten.

2.1 Vilken immaterialrätt kan uppkomma

Ett datorprogram kan uppnå verkshöjd som ett upphovsrättsligt skyddat verk. Upphovsrättsligt skyddat material kan bl.a. vara programkoder, skärmbilder och tillhörande dokumentation i ett datorprogram/applikation. Upphovsrätten skyddar alltså endast den skrivna koden, eller innehållet och figurer i själva programmet.

Datorprogram kan också under vissa förutsättningar utgöra en teknisk lösning som kan vara patenterbar.

Vi utgår i detta exempel från att det endast är frågan om upphovsrätt.

2.2 Vem äger och får nyttjanderätt till upphovsrätten?

För att en arbetsgivare ska erhålla upphovsrätt till ett datorprogram enligt upphovsrättslagen, URL, ska arbetstagaren ha tagit fram programmet som ett led i utförandet av sina arbetsuppgifter. Det kan möjligen ifrågasättas om framtagande av ett datorprogram är ett naturligt led i utförande av sin tjänst som läkare. Men om läkarens chef instruerat läkaren att utveckla programmet eller om det framgån i dialog med chefer/ledning att läkaren har i uppdrag att lösa uppgiften med att ta fram datorprogrammet samt arbetsgivaren ger förutsättningar för det genom att tilldela tid, dator och andra hjälpmedel för framtagandet av datorprogrammet talar det för att Region Stockholm blir ägare till upphovsrätten. I annat fall får Region Stockholm endast en nyttjanderätt.

2019-11-23

RS 2020-0470-4

2.3 Skulle det ha gjort någon skillnad om läkaren har en s.k. förenad anställning vid KI?

Nej, det s.k. lärarundantaget som enligt sedvänja gäller även för upphovsrätter (och inte bara vid patent), gäller endast när upphovsrätten uppkommer inom ramen för anställningen vid lärosätet, inte för den kliniska tjänsten vid Region Stockholm.

2.4 Sammanfattning:

Det är fråga om upphovsrätt för innehållet i programmet. Under förutsättning att datorprogrammet skapats som ett led i läkarens arbetsuppgifter eller efter en instruktion från sin chef äger Region Stockholm upphovsrätten.

Läkaren anser att denne tagit fram innovationen och vill ha fribrev från Region Stockholm för att själv sälja rättigheterna till ett privat företag som ska utveckla och sätta produkterna på marknaden. Hur överensstämmer det med gällande rätt?

I detta fall bedöms Region Stockholm erhålla en äganderätt till innovationen. Om Region Stockholm skulle meddela att Region Stockholm inte gör någon rätt gällande till innovationen i ett fribrev eller inte är en fråga som får bedömas i det enskilda fallet. Det finns en risk för att Region Stockholm genom att lämna ett fribrev frånhänder sig egendom av värde för Region Stockholm. Detta kan då vara i strid med kommunallagen och även innebära ett sådant stöd som träffas av EU:s statsstödsregler.

3. Fallstudie produkt (Patent)

En i Region Stockholm anställd sjuksköterska inom vården uppmärksammar ett behov av en produkt i verksamheten som skulle underlätta vid utförande av vissa moment i vården och har en idé på en produktlösning. Lösningen verkar inte finnas på marknaden idag. Behovet har sjuksköterskan sett i sitt eget arbete i vården. Bedömningen från arbetsgivarens sida är att Region Stockholm skulle ha nytta av en sådan produkt i vården.

3.1 Vilken immaterialrätt kan uppkomma?

Patent

3.2 Vem äger och får nyttjanderätt till patentet?

Av lagen om rätten till arbetstagares uppfinningar, LAU, framgår att innovationen troligtvis skulle utgöra s.k. "andra tjänsteuppfinningar", dvs. uppfinningar som tillkommit i annat samband med anställningen än i forsknings- och uppfinningsverksamhet. Kravet är att det ska finnas ett samband mellan uppfinningen och anställningen. Exempelvis kan det röra sig om att en uppfinning har kommit till som ett led i tjänsteutövningen, men utan att det är den anställdas huvudsakliga arbetsuppgift att uppfinna. Uppfinningen kan också ha kommit till genom uppslag vid utförandet av arbetsuppgifterna, eller med arbetsgivarens utrustning, material eller know-how. Här har en sjuksköterska kommit på uppfinningen under utförandet av sina arbetsuppgifter varför det troligtvis är frågan om "andra tjänsteuppfinningar" i LAUs mening.

Region Stockholm får troligtvis enligt gällande rätt en nyttjanderätt till andra tjänsteuppfinningar enligt LAU men har företrädesrätt framför andra att förvärva äganderätt till uppfinningen. Om Region Stockholm förvärvar full äganderätt till patentet från den anställda är den anställda berättigad till skälig ersättning för arbetsresultatet.

3.3 Sammanfattning

Det ligger närmast till hands att betrakta uppfinningen som ett patent som sjuksköterskan blir ägare till och där Region Stockholm som arbetsgivare får en nyttjanderätt men med en företrädesrätt att förvärva äganderätten till patent.